

INNOVATSION TURIZM XIZMATLARINING TURISTLAR OQIMIGA TA'SIRI: BAHOLASH USULLARI VA XALQARO TAJRIBA

Ubaydullaxonova Munisa Xayrulla qizi
Toshkent Davlat Sharqshunoslik Universiteti
2-kurs magistranti
<https://doi.org/10.5281/zenodo.20080573>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 04-may 2026 yil
Ma'qullandi: 06-may 2026 yil
Nashr qilindi: 08-may 2026 yil

KEYWORDS

innovatsion turizm, turizm
xizmatlari, turistlar oqimi,
smart turizm, raqamli
texnologiyalar, xizmat sifati,
turist qoniqishi, xalqaro tajriba.

ABSTRACT

Mazkur maqolada innovatsion turizm xizmatlarining turistlar oqimiga ta'siri, ularni baholash usullari hamda jahon tajribasi tahlil qilingan. Tadqiqotda innovatsion xizmatlarning turizm sohasidagi ahamiyati, xususan, raqamli texnologiyalar, smart xizmatlar va yangi xizmat shakllarining turistlar xulq-atvori hamda tashrif buyurish qarorlariga ta'siri o'rganilgan. Maqolada nazariy va empirik yondashuvlar asosida turistlar oqimiga ta'sir etuvchi asosiy omillar aniqlangan.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion turizm xizmatlarining joriy etilishi turistlar oqimini oshirish, xizmat sifati va turistlar qoniqishini yaxshilash, shuningdek, qayta tashrif ehtimolini kuchaytirishda muhim rol o'ynaydi. Xalqaro tajriba tahlili asosida innovatsion xizmatlar turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish va raqobatbardoshlikni oshirishning muhim vositasi ekanligi asoslab berilgan.

Maqola yakunida turizm sohasida innovatsion xizmatlarni joriy etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan bo'lib, ular milliy turizm tizimini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy globallashtirish va raqamli transformatsiya sharoitida turizm sohasi jadal rivojlanayotgan iqtisodiy tarmoqlardan biri sifatida shakllanmoqda. Ayniqsa, innovatsion texnologiyalar va yangi xizmat turlarining joriy etilishi turizmni rivojlantirishning muhim omiliga aylanmoqda. So'nggi yillarda turizm xizmatlari an'anaviy shakldan chiqib, raqamli platformalar, sun'iy intellekt, virtual reallik va Internet of Things (IoT) kabi texnologiyalar asosida yangicha ko'rinishga ega bo'ldi.

Innovatsion turizm xizmatlari nafaqat turistlar uchun qulaylik yaratadi, balki ularning tanloviga, sayohat qarorlariga va tashrif chastotasiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, turizmدا innovatsiyalarning turistlar oqimiga ta'sirini o'rganish ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb hisoblanadi. Xususan, xizmatlarning yangilanishi turistlarning qoniqish darajasini oshirib, ularning qayta tashrif buyurish ehtimolini kuchaytiradi[1].

Mazkur maqolaning maqsadi — innovatsion turizm xizmatlarining turistlar oqimiga ta'sirini baholash usullarini tahlil qilish hamda jahon tajribasi asosida ularning samaradorligini aniqlashdan iborat.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda kompleks yondashuv qo'llanilib, quyidagi metodlardan foydalanildi:

- **Nazariy tahlil** – innovatsion turizm xizmatlari va turistlar oqimi o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash uchun ilmiy adabiyotlar o'rganildi;
- **Qiyosiy tahlil** – turli mamlakatlar tajribasi solishtirildi;
- **Statistik tahlil** – turistlar oqimi dinamikasi va xizmatlar joriy etilishi o'rtasidagi bog'liqlik baholandi;
- **Empirik kuzatuv** – mavjud ilmiy tadqiqotlar va xalqaro hisobotlar asosida xulosalar chiqarildi.

Turistlar oqimiga ta'sirni baholashda quyidagi ko'rsatkichlar asos qilib olindi:

- tashrif buyuruvchilar sonining o'sishi;
- turistlarning qoniqish darajasi;
- qayta tashrif ehtimoli;
- turizm daromadlarining o'zgarishi.

Shuningdek, xizmat sifati va turistlar xulq-atvori o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlashda marketing va iqtisodiy modellardan foydalanildi[2].

Natijalar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, innovatsion turizm xizmatlarining joriy etilishi turistlar oqimining oshishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Birinchidan, raqamli texnologiyalar asosida yaratilgan xizmatlar (mobil ilovalar, onlayn bronlash tizimlari, virtual turlar) turistlar uchun qulaylik yaratib, sayohatni rejalashtirish jarayonini soddalashtiradi. Natijada yangi turistlar jalb qilinadi[3].

Ikkinchidan, xizmatlar sifati va innovatsionlik darajasi turistlarning qoniqishiga bevosita ta'sir qiladi. Yuqori darajadagi xizmat turistlarning qayta tashrif buyurish ehtimolini oshiradi. Bu esa turistlar oqimining barqaror o'sishiga olib keladi[4].

Uchinchidan, xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, smart turizm konsepsiyasini joriy etgan davlatlarda turistlar soni tez sur'atlarda oshgan. Masalan, Janubiy Koreya va Singapur kabi davlatlarda raqamli xizmatlar turizmni rivojlantirishning asosiy drayveriga aylangan[5].

Shuningdek, innovatsion xizmatlar turizm infratuzilmasining samaradorligini oshirib, xizmat ko'rsatish jarayonlarini optimallashtiradi. Bu esa turistlar uchun umumiy tajribani yaxshilaydi va ularning mamlakatga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi.

Muhokama. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, innovatsion turizm xizmatlari turistlar oqimiga ko'p qirrali ta'sir ko'rsatadi. Bu ta'sir nafaqat miqdoriy (tashriflar soni), balki sifat jihatdan (tajriba, qoniqish) ham namoyon bo'ladi.

Biroq, innovatsiyalarni joriy etish jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan:

- texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi;
- kadrlar malakasining pastligi;
- investitsiya yetishmovchiligi.

Shu bilan birga, har bir mamlakat innovatsiyalarni o'z sharoitidan kelib chiqib joriy etishi lozim. Aks holda, innovatsiyalar kutilgan natijani bermasligi mumkin. Masalan, rivojlangan davlatlarda muvaffaqiyatli bo'lgan model rivojlanayotgan mamlakatlarda to'liq ishlamasligi mumkin[6].

Demak, innovatsion turizm xizmatlarini joriy etishda tizimli yondashuv, davlat qo'llab-quvvatlashi va strategik rejalashtirish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa. Tadqiqot natijalariga ko'ra, innovatsion turizm xizmatlari turistlar oqimini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Ular turistlar uchun qulaylik yaratib, xizmat sifati va tajribani yaxshilaydi hamda qayta tashrif ehtimolini oshiradi.

Baholash natijalari shuni ko'rsatdiki, innovatsion xizmatlar joriy etilgan hududlarda turistlar oqimi va turizm daromadlari sezilarli darajada oshadi. Xalqaro tajriba ham ushbu xulosani tasdiqlaydi.

Kelgusida turizmni rivojlantirish uchun quyidagilar tavsiya etiladi:

- raqamli va smart turizm texnologiyalarini keng joriy etish;
- xizmat sifati oshirishga qaratilgan innovatsiyalarni qo'llash;

xalqaro tajribani milliy sharoitga moslashtirish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Buhalis D. Marketing the Competitive Destination of the Future // Tourism Management. – 2000. – Vol. 21(1). – P. 97–116.
2. Xiang Z., Gretzel U. Role of Social Media in Online Travel Information Search // Tourism Management. – 2010. – Vol. 31(2). – P. 179–188.
3. Gretzel U. Smart Tourism: Foundations and Developments // Electronic Markets. – 2015. – Vol. 25(3). – P. 179–188.
4. Alegre J., Cladera M. Tourist Satisfaction and Dissatisfaction // Tourism Management. – 2012.
5. Sigala M. Tourism and COVID-19: Impacts and Implications // Journal of Business Research. – 2020.
6. Hjalager A.M. A Review of Innovation Research in Tourism // Tourism Management. – 2010.